

8. Курбатов С. Університет світового класу як матеріалізація ідеї елітного навчального закладу / Сергій Курбатов // Управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. – 2011. – № 3. – С. 11–18.
9. Ложкін Г. В. Команда як колективний суб'єкт діяльності в соціальній організації / Г. В. Ложкін // Соціальна психологія. – 2005. – № 6 (14). – С. 52–58.
10. Ньюстром Дж. Организационное поведение / Дж. Ньюстром, К. Дэвис; [пер. с англ.]; под ред. Ю. Н. Каптуревско-го. – СПб.: Питер, 2000. – 448 с.
11. Розвиток лідерства / Л. Бізо, І. Ібрагімова, О. Кікоть, Є. Барань, Т. Федорів; за заг. ред. І. Ібрагімової. – К.: Проект «Реформа управління персоналом на державній службі в Україні», 2012. – 400 с.
12. Роль університету у розвитку лідерського потенціалу суспільства: концептуальні засади / Авторський колектив: А. Арна, Д. Гудонієне, О. Гузар та ін.; за заг. ред. С. Калашникової. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 100 с.
13. Сингаївська І. В. Соціально-психологічний тренінг як засіб діагностично-корекційної роботи з керівними кадрами освіти / І. В. Сингаївська // Післядипломна освіта керівних і педагогічних кадрів: проблеми розвитку: Матеріали звітної наук. конференції, 2–3 листопада 1995 р. – К.: ІПКККО, 1996. – С. 177–178.
14. Третьяченко В. В. Управлінські команди: методологія та теорія, формування і розвиток / Вікторія Віталіївна Третьяченко. – Луганськ: Видавництво Східноукраїнського нац. ун-ту ім. Володимира Даля, 2004. – 300 с.
15. Adair J. Effective Leadership. – National College for School Leadership, 2003 [Electronic resource]. – URL: [http://incentrust.org/inclen/uploadedbyfck/file/ \(Presentations_Monographs_Guidelines\)/11/effective%20leadership.pdf/](http://incentrust.org/inclen/uploadedbyfck/file/ (Presentations_Monographs_Guidelines)/11/effective%20leadership.pdf/).
16. Altbach Ph. G. Advancing the National and Global Knowledge Economy: The Role of Research Universities in Developing Countries / Philip G. Altbach // Studies in Higher Education. – 2013. – Vol. 38. – № 3. – P. 316–330.
17. Belbin M. Method, Reliability & Validity, Statistics & Research: A Comprehensive Review of Belbin Team Roles, 2013. [Electronic resource]. – URL: <http://www.belbin.com/>.
18. Dyer William G., Dyer Jeffrey H. Team building: proven strategies for improving team performance / William G. Dyer, W. Gibb Dyer, Jeffrey H. Dyer; foreword by Edgar H. Schein. – Jossey-Bass, 2007. – 4th ed. – 272 p.
19. Greenleaf R. K., The Servant as Leader. – Mahwah, l'aulist, 1977. [Electronic resource]. – URL: <https://www.leadershipparlington.org/pdf/TheServantasLeader.pdf/>
20. Kotter J. P. Leading change – Harvard Business School Press, Boston, 1996 – 187 p.
21. Kotter. J. P. Management Is (Still) Not Leadership. – Harvard Business Review, Jan. 9, 2013. [Electronic resource]. – URL: <https://hbr.org/2013/01/management-is-still-not-leadership.html/>
22. Kwiek M. Academic Entrepreneurship and Private Higher Education in Europe // Entrepreneurialism in Universities and the Knowledge Economy. Diversification and Organisational Change in European Higher Education. – Maidenhead and New York: Open University Press. McGraw-Hill. – 2008. – P. 100–120.
23. Levy D. The Decline of Private Higher Education / Higher Education Policy. – 2013. – Vol. 26. – P. 25–42.
24. MBTI® Basics. The Myers and Briggs Foundation. [Electronic resource]. – URL: <http://www.myersbriggs.org/my-mbti-personality-type/mbti-basics/>
25. Salmi J. The Challenge of Establishing World-Class Universities / Jamil Salmi. – The World Bank, 2009. – 116 p.
26. Scott J. C. The Mission of the University: Medieval to Postmodern Transformations / John C. Scott // The Journal of Higher Education. Special Issue: Moving into the Next 75 Years. – 2006. – Vol. 77. – № 1. – P. 1–39.
27. Stewart M. Theories X and Y, Revisited. – Oxford Leadership Journal, June, 2010. – Volume 1, Issue 3. [Electronic resource]. – URL: http://www.oxfordleadership.com/journal/vol1_issue3/stewart.pdf/
28. Thomas N. The John Adair Handbook of Management and Leadership. – Thorogood Ltd, 2004. [Electronic resource]. – URL: http://www.kolegijfama.eu/materialet/ Handbook_of_Management_and_Leadership.pdf/
29. Tuckman B. Developmental sequence in small groups' Current Concerns, 1984. [Electronic resource]. – URL: <http://www.garfield.library.upenn.edu/classics/1984/A1984TD25600001.pdf/>

Prokhor Iryna

FORMING MANAGING TEAMS AS AN INSTRUMENT TO DEVELOP LEADERSHIP POTENTIAL OF THE PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTION

The article analyzes the main features of forming managerial team of private higher education institution in the context of the paradigm of educational leadership. It has been established that the issue of team building has multifaceted character. The basic criteria of distinctions between teams and working groups has been clarified based on the theoretical analysis. The concept of team in educational institutions has been grounded, the elements of behavior of the head manager and the leader have been identified.

Keywords: management, manager, leader, leadership, educational leadership, team, team building, managerial team, criteria of distinctions between teams and working groups, private higher education institution (HEI).

УДК 378.4:808.5:316.77]-049.7

ЩЕРБАКОВА Олена Анатоліївна,
кандидат філологічних наук, доцент,
старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник
відділу лідерства та інституційного розвитку вищої освіти
Інститут вищої освіти НАПН України

ОКРЕМІ ПИТАННЯ З ВИВЧЕННЯ РИТОРИКО-КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЯК ІНТЕГРАТИВНОГО ФАКТОРА ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ЕЛІТИ

У статті висвітлено окремі питання із започаткованого вивчення риторико-комунікативної культури сучасного університету як інтегративного фактора формування академічної еліти. Наголошено на спробах обґрунтування визначень понять «риторико-комунікативна культура сучасного університету» й «академічна еліта», виявлено головні складники риторико-комунікативної культури сучасного університету, окреслено перспективні напрямки у вирішенні поставлених завдань тощо.

Ключові слова: риторико-комунікативна культура сучасного університету, академічна еліта, наука і вища освіта, риторика, риторика в системі вищої освіти, культура, культура мовленнєвої комунікації, елітарність, елітарна особистість.

Постановка проблеми та її актуальність. 2015 рік ознаменовано широким публічним обговоренням нагальних проблем і довгоочікуваних змін у реформуванні системи вищої освіти України. У світлі цього видається слушним актуалізувати назрілу проблему, що ще не набула широкого розголосу у науково-педагогічній спільноті, але уже потребує певних узгоджень у поточному році щодо визначення й обґрунтування її теоретичних засад. Йдеться про вивчення складників риторико-комунікативної культури сучасного університету як інтегративного фактора формування академічної еліти, де під останньою пропонуємо розуміти кращих представників академічного співтовариства, які, щонайперше, вирізняються у своєму середовищі вищим професійним та інтелектуально-моральним авторитетом, з тим – посідають ключові управлінські позиції у суспільстві та здійснюють владні функції, головна з яких – ефективно управління вищою освітою.

Аналіз наукових праць, присвячених проблемі. Науковий інтерес до елітарної проблематики (її змістових категорій, освітніх контекстів тощо) виявлявся у різний спосіб:

- через публічне обговорення «У пошуках втрачених еліт» в одному з випусків (№ 45) незалежного культурологічного часопису «!» (К., 2006);
- через двотомну працю «Еліти і цивілізаційні процеси формування націй» (К., 2006);
- через колективну монографію «Еліта: витоки, сутність, перспектива» (К., 2011) за редакцією В. Кременя;
- через фахову публікацію М. Гриценко «Егалітарна та елітарна освіта в контексті становлення нового університету» (К., 2013) тощо.

Зрештою, маємо нагоду повернутися до розгляду цієї проблематики, оскільки уже мали досвід кандидатського дослідження «Проблеми формування національної еліти України кризь призму преси 90-х років» ХХ ст. (К., 1999) [9]. Про еліту у наших попередніх публікаціях уже йшлося: «Полеміка навколо української національної ідеї триває» (К., 1997), «До питання про роль еліти у сучасних державотворчих процесах в Україні» та «Проблеми української інтелектуально-духовної еліти 90-х: деякі аспекти» (обидві – К., 1998), «Проблема формування сучасної української еліти на сторінках наукової літератури та періодичної преси 90-х та «В очікуванні особистості нового типу («пасіонарність»–«меритократія»–«харизма»)», «Деякі штрихи до обґрунтування авторського спекурсу «Національна еліта України та українські правлячі еліти в концепціях і дискусіях кризь призму засобів масової комунікації», «До проблеми сучасної інформаційної еліти в контексті загальних проблем формування української еліти 90-х років», «Поняття «еліта»: деякі визначення та приклади закладення його у масову свідомість засобами комунікації (на вітчизняному досвіді 90-х)» (усі – К., 1999).

Мета статті. Висвітлити окремі питання з тільки-но започаткованого вивчення риторико-комунікативної культури сучасного університету як інтегративного фактора формування академічної еліти, а саме: наголосити на спробах робочих визначень понять «риторико-комунікативна культура сучасного університету» й «академічна еліта», виявити головні складники риторико-комунікативної культури сучасного університету, окреслити перспективні напрямки у вирішенні поставлених завдань.

Виклад основного матеріалу. У визначених координатах важливого значення набуває вирішення чималої низки питань, пов'язаних з украї необхідним урахуванням та оптимальним використанням потужного потенціалу відроджуваної (і не до кінця оціненої нині) риторики як універсальної сфери гуманітарного знання та комплексної науки, що інтегрує в собі змістові компоненти багатьох суміжних дисциплін та розвиває в людині цілісну систему особистісних якостей, які й визначають показники її риторичної культури – мисленнєвої (або логічної) культури оратора, мовленнєвої культури (або лінгвістичної компетентності), комунікативної культури (або мистецтва гречності; культури поведінки та спілкування) й культури виконавської майстерності. Ціннісна

парадигма феномену риторико-комунікативної культури як обов'язкової компоненти духовної культури людства – багатогранна; риторико-комунікативна культура сучасного HOMOVERBOAGENS – одна з неодмінних складників його професійної культури (тощо).

Починаючи зі вступних іспитів абітурієнтів і завершуючи публічними виступами науковців на академічних зібраннях, мовлення (з урахуванням невербальних засобів комунікації) є основним інструментом спілкування студента, викладача-педагога і керівника-освітянина. Мовлення (з урахуванням невербальних засобів комунікації) є основним інструментом спілкування керівника-освітянина, викладача-педагога і студента, починаючи зі вступних іспитів абітурієнтів до публічних виступів науковців на академічних зібраннях.

Важливим складником у вивченні новітнього зарубіжного досвіду з формування елітарної особистості за умов глобалізаційних процесів є знайомство з досягненнями колег-риторів через огляд бібліографічних джерел із риторики, ораторського мистецтва та культури мовленнєвої комунікації. Допоки нашу увагу привернули такі наукові і навчально-методичні видання французькою й італійською мовами, як: історіографічне дослідження Ренато Барілі «Риторика. Історія і теорія. Мистецтво переконання від Аристотеля до наших днів» (Болонья, 2011 і 2014); три монографії Біче Мортари Гаравеллі «Довідник із риторики» (Турин, 2011), «Перший урок у риторичі» та «Образно говорячи. Довідник риторичних фігур» (обидва – Рим-Барі, 2011 і 2010); філософське осмислення Емануель Данблон «Людина риторичі: культура, розум, дія» (Париж, 2013); філологічний аналіз Крістін Нуаль-Кльозад із класичної риторичі «Всесвіт стилю» (Мец, 2003); літературознавча праця Лаури Нері «Поля риторичі. Література, аргумент, дискурс» (Рим, 2011); антологія керівництва з красномовства Філіпа-Жозефа Салазара «Мистецтво говорити» танавчально-методична «Риторика» Жоель Гард Тамін (обидві – Париж, 2011).

Серед англо- та німецькомовних університетських видань поки зазначили наступні: «Введення до риторичі і поетики» Штефані Аренда (Дармштадт, 2012); університетський довідник Альбрехта Бемеля «Академічна риторика» (Штуттгарт, 2012); четверте перевидання посібника «Класична риторика для сучасного студента» Роберта Коннора і Едварда Корбета (Нью-Йорк-Оксфорд, 1999); наукове дослідження «Глибока риторика. Філософія, переконання (або пояснення), насильство, справедливість, мудрість» Джеймса Кросвайта (Чикаго-Лондон, 2013); навчально-популярну книгу Сема Лейта «Ви зі мною розмовляєте? Риторика від Аристотеля до Обама» із (б/м. [ймовірноше – Лондон], 2012); історичну працю Джозефа С. Мейзела «Публічна промова і культура суспільного життя за доби Глобалізації» (Нью-Йорк, 2002); введення до риторичної компетенції «Публічний виступ» Дж.-Майка Спроула (б/м., 2001); книгу Ненсі С. Струвер «Риторика, модальність, сучасність» (Чикаго, 2009); дуже короткий вступ «Риторика» Річард Тойе (Оксфорд, 2013) та перевидання кишенькового довідника «Риторика» Петера Флуме і Фольфганга Ментцеля (б/м. [ймовірноше – Фрайбург], 2013).

Завершуємо роботу над оглядами цих та інших іншомовних видань початку 2000-х років із риторичі, ораторського мистецтва й культури мовленнєвої комунікації, де до роботи залучено праці (мовами оригіналів) дослідників і викладачів риторичі з університетів Болоньї, Бостона, Брюсселя, Гренобля, Дармштадта, Каліфорнії, Кейптауна, Лондона, Люксембурга, Меца, Нанта, Нью-Йорка, Оксфорда, Парижа, Рима, Саарбрюккена, Сан-Дієго, Софії, Турина, Фрайбурга, Чикаго, Штуттгарта, а також інших освітніх і наукових закладів і видавництв Бельгії, Болгарії, Великої Британії, Італії, Люксембургу, Німеччини, Південної Африки, США і Франції. Сподіваємося, що доповнена новітніми зарубіжними виданнями риторико-ознавча бібліографія може бути послуговувана як ефективний засіб соціально-культурної комунікації, що сприяє поширенню професійно зорієнтованої інформації та її суспільному використанню; а загалом відіграє важливе значення у розширенні смислового і тематичного діапа-

зону науково-педагогічного дискурсу щодо формування елітарної особистості за умов глобалізаційних процесів.

Доцільним також уважаємо (щодо виконання завдань і внесення пропозицій):

- обґрунтувати визначення понять «риторико-комунікативна культура сучасного університету» й «академічна еліта»;

- проаналізувати підходи, досвід і стан вивчення проблеми;

- окреслити перспективні завдання щодо стимулюючих чинників формування риторико-комунікативної культури представників академічної еліти у різних сферах їхньої життєдіяльності;

- визначити пріоритетні напрямки риторикознавчих досліджень (теоретичного і прикладного характеру) в оновленні лідерського потенціалу університетів та ефективності публічної комунікації учасників цього процесу;

- виявити функції культури та специфіку педагогічного спілкування, ефективні комунікативні стратегії і тактики спілкування з опертям на досліджувану проблематику, а також види, прийоми і методи роботи з урахуванням різних комунікативних ситуацій у структурних підрозділах сучасного університету;

- з'ясувати культурологічний потенціал риторики як інтегративної дисципліни у вищих освітніх закладах;

- розробити систему критеріїв оцінки риторико-комунікативної культури представників академічної еліти в цілому та самооцінки окремої елітарної риторичної особистості;

- подати пропозиції щодо підвищення такого роду кваліфікації освітянам, зокрема запропонувати до розгляду навчальний посібник «Риторична культура лідера вищої освіти»; тощо.

На разі ми зосереджуємо увагу не на загальних (та вже використаних у наших попередніх публікаціях) визначеннях риторики (як теорії ораторського мистецтва (красномовства), науки про нього, як дослідження його теоретичних засад, як курсу навчання цьому мистецтву, як теорії і практики майстерності красномовства, його впливу на сучасну комунікативну аудиторію засобами мовлення тощо), а на спеціальних підходах до обґрунтування таких важливих понять, як «риторико-комунікативна культура» й «академічна еліта». Це допоможе у подальшому чіткіше виявити місце і роль, сутність і предмет, статус і потенціал, функції і складові, структуру і змістове наповнення, особливості розвитку й ознаки сформованості, методи і засоби вивчення, технології і засоби впровадженні, етапи і передумови становлення, тенденції й закономірності розвитку, критерії відбору й оцінок, стан і проблеми формування, а згодом і прийоми зрощування й шляхи удосконалення риторико-комунікативної культури усіх суб'єктів освітнього процесу (абітурієнтів, студентів, професорсько-викладацького складу, управлінсько-керівницької та виконавської команди) сучасного університету у контексті вирішення нагальних – фундаментальних – проблем з реформування системи вищої освіти України.

Під усталеним визначенням «сучасний університет» ми розуміємо, з «Енциклопедії освіти» (К., 2008) [1, с. 940], такий головний тип європейського вищого навчального закладу (з великою кількістю відділень, факультетів, інститутів та інших численних підрозділів його розвиненої інфраструктури), який за призначенням зобов'язаний спрямовувати свою діяльність на розвиток освіти, науки і культури у спосіб здійснення фундаментальних наукових досліджень та організації навчання за всіма рівнями вищої професійної, післядипломної і другої (додаткової) освіти з широкого спектру природничо-наукових, гуманітарних та інших галузей науки, техніки і культури; розглядається він і як провідний центр розвитку освіти, який має право надавати науковій ступені і покликаний сприяти поширенню наукових знань та здійсненню науково-технічної і культурно-просвітницької діяльності серед населення.

Поза іншими твердженнями, сучасна риторика визначається і як своєрідна метанаука, що впливає на

формування в людині картини світу; вона розглядається і як універсальна сфера гуманітарного знання; і як міждисциплінарна наука про будь-які різновиди мовленнєвої комунікації, що спрямовані на здійснення певного впливу на комунікативну аудиторію з урахуванням її особливостей; і як наука про способи переконання й ефективні технології переконуючої комунікації; і як комплексна наука про закони управління мисленнєво-мовленнєвою діяльністю людини (йдеться про цілу систему законів, що визначають ефективність цієї діяльності) тощо. Гіпотетично, припустимо, що саме через ігнорування риторикознавчих набутків із понад 2500-літньою історією й недотриманням законів риторики – і несформованість системи вищої риторичної освіти в Україні – й призвело до системної кризи в усіх сферах людської життєдіяльності. Тож, ймовірно, вирішення наявних проблем може позначитися на значно якіснішому поступу реформувань (змістових і формотворчих) в освітній галузі знань. Адже, коли йдеться про культуру (як обробіток, догляд, пошанування, виховання, освіта, розвиток), мається на увазі універсальна форма людських комунікацій, основа розвитку та система програм людської діяльності, поведінки, спілкування людини для зміни й удосконалення суспільного життя в усіх його основних виявах.

Ще на самому початку своєї науково-педагогічної діяльності нас зацікавили ідеї, викладені в авторефераті дисертації на здобуття вченого ступеня доктора філософських наук Олени Анатоліївни Юніної «Риторическая культура и ее современные проблемы» (Скатурибинбург, 1998) [10]. У другому розділі своєї праці (за спеціальністю «філософська антропологія та філософія культури») авторка зауважує: риторична культура розкривається як особливий тип культури, завдяки якій людина здатна досягнути фундаментальні цінності культури; за своєю природою вона виявляється у ціннісно зорієнтованій мисленнєво-мовленнєвій діяльності людини – діяльності, спрямованій на такі важливі риторичні категорії, як істина, добро й краса [10, с. 25].

Визначень поняття «еліта» (краще, добірне, обране), «університетська еліта», «елітарна особистість» в «Енциклопедії освіти» (К., 2008), «Українському педагогічному енциклопедичному словникові» (К., 2011) чи інших довідкових виданнях вищої школи немає; у згаданих працях є визначення «елітна освіта» [1, с. 261; 3, с. 156]. Існуючих інтерпретацій поняття «еліта» багато, особливо тих характерних рис, які за визначенням повинні об'єднувати людей в ім'я спільної мети: дехто вважає, що елітою можуть вважатися тільки найбільш обдаровані люди, інші – знатні походженням, треті – фінансово забезпечені і багаті. Зазначимо: ці ознаки можуть кардинально відрізнятися один від одного: скажімо, у фінансової еліти головною ознакою елітарності зазвичай вважаються гроші, у політичних груп – активність членів партій, бажання діяти, у вчених клубів – рівень інтелекту; трапляються і змішані фактори.

Якщо брати до уваги, що загалом еліта визнається як невід'ємна частина соціуму; вибрані, найкращі; панівна верства населення, тоді під «академічною елітою» пропонуємо розуміти кращих представників академічного співтовариства, які, щонайперше, вирізняються у своєму середовищі вищим професійним та інтелектуально-моральним авторитетом, з тим – посідають ключові управлінські позиції у суспільстві та здійснюють владні функції, головна з яких – ефективне управління вищою освітою. Йдеться про науковців, викладачів, професорів з найавторитетніших і шанованих світових вищих навчальних закладів. Освіта елітна й елітарна розглядатиметься нами як особлива, привілейована освіта для вузького кола людей, які мають можливість її отримати завдяки своєму високому соціальному статусу та матеріально-фінансовій спроможності (тобто, за формальними ознаками належності до привілейованого – елітного – прошарку суспільства) або ж завдяки своїм власним високим показникам інтелектуально-духовної діяльності на різних стадіях відбору й оцінок (тобто, за змістовими – елітарними – компонентами).

У контексті запроваджені проблематики вважаємо також за доцільне урахувати дослідницький інтерес і до таких перспективних напрямів дослідження, як:

- провідна роль університетів у становленні вищої риторичної освіти для кращих представників суспільства та зрощуванні майбутніх державних, політичних і громадських лідерів усіх рівнів та відібраних претендентів до різногалузевих еліт;

- оптимальне залучення класичної риторичної спадщини (вітчизняної і зарубіжної) до оновлення комунікативної культури суспільства загалом та елітарної особистості зокрема;

- системні обґрунтування й упровадження академічної риторики як інтегративної дисципліни й базової складової у розвиткові інституційного потенціалу університетів;

- активна апробація отриманих результатів на відповідних заходах регіонального та міжнародного рівня й, відтак – привернення уваги науково-педагогічного й освітньо-управлінського співтовариства до ефективного вирішення обговорюваних питань.

Допоки беремося до вивчення важливих складників риторико-комунікативної культури сучасного університету як інтегративного фактора формування академічної еліти. Запроваджена до розгляду тема корелюється також з іншими – «Освіта для лідерства, інтелігентності та розвитку таланту» проекту «Elite» Програми TEMPUS та «Нова еліта нації» – назва програми професійного розвитку Президентського кадрового резерву.

Висновки. Таким чином, нами висвітлено окремі питання із зачаткованого вивчення риторико-комунікативної культури сучасного університету як інтегративного фактора формування академічної еліти: спроби робочих визначень понять «риторико-комунікативна культура сучасного університету» й «академічна еліта», головні складові риторико-комунікативної культури сучасного університету, а також перспективні напрями у вирішенні поставлених завдань. Щонайперше можна визначити, що риторико-комунікативна культура сучасного університету постає як об'єкт міждисциплінарних наукових досліджень вищої школи. Визнаємо: перед нами постав достатньо широкий спектр завдань, але без такого панорамного бачення актуалізованої проблеми буде складно вирішити хоча б меншу його частину. Сподіваємося, що на далі, при визначенні взаємозв'язків між риторико-комунікативною культурою й сучасним університетом, можна буде говорити про творення нової людини – гідного представника академічної еліти.

Нагальна потреба подальшого розкриття означеної проблематики стимулюватиме й до пошуків нових граней вивчення риторикознавчих засад комунікативної культури трьох цільових університетських аудиторій – студентської, професорсько-викладацької й управлінської, – які й становитимуть академічну еліту – теперішню і майбутню. Вочевидь, започаткована робота спонукає до виявлення важливих завдань риторикознавчих досліджень у вимірі наукової теми відділу лідерства та інституційного розвитку вищої освіти, а також запланованої докторської дисертаційної роботи.

Список використаних джерел:

1. Енциклопедія освіти. – К., 2008. – С. 261, 940.
2. Національний освітній глосарій. – К., 2011.
3. Український педагогічний енциклопедичний словник. – К., 2011. – С. 156.
4. Щербакова Е. А. Приоритетные направления риторико-ведческих исследований в Украине: к итогам проведения круглого стола «Риторика в высшем образовании: отечественные традиции, мировой опыт и европейские ориентиры» (Киев, 24 июня 2014 г.) / Е. А. Щербакова // Риторика в контексте образования и культуры : Материалы XIX Междунар. науч. конф., Рязань, 29–31 янв. 2015 г. / Отв. ред. И. Ю. Нефедова ; Ряз. гос. ун-т им. С. А. Есенина. – Рязань, 2015. – С. 80–87.
5. Щербакова О. А. Актуальность риторики та культуры мовленнєвої комунікації у процесі формування елітарної особистості (концептуально-бібліографічний огляд) / О. А. Щербакова // Риторика: теоретичні та практичні аспекти комунікації : Монографія / Ред. кол. : В. М. Вандишев, Я. З. Ліханський, О. С. Перемолова ; відп. ред. В. Н. Вандишев ; Сум. нац. аграрний ун-т ; Варшав. ун-т. – Суми : Сумський держ. ун-т, 2015. – С. 101–105.
6. Щербакова О. А. До сутності й завдань духовного потенціалу ціннісно зорієнтованої української риторики у плеканні носіїв елітарного типу культури / Олена Анатоліївна Щербакова // Християнські цінності в системі освіти: теорія, традиції, практика : Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 11 листопада 2014 року / Ред. кол. : О. П. Чучалін (гол. ред.) та ін. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2015. – С. 109–117.
7. Щербакова Олена. А чи враховано значення риторикознавчого компонента в ефективному реформуванні вищої освіти в Україні?! / Олена Щербакова // «Реформа вищої освіти в Україні: критичні питання у сфері законодавчих та інституційних трансформацій» : учасники конференції та абстракти досліджень (28–29.05.2015) // http://www.edu-trends.info/wp-content/uploads/2015/04/Shcherbakova_abstract_16_04_15.pdf?c6a0f6
8. Щербакова Олена. «Окремі питання з вивчення риторико-комунікативної культури сучасного університету як інтегративного фактора формування академічної еліти України» : презентація теми виступу на круглому столі «Феномен лідерства у системі вищої освіти: індивідуальні та інституційні виміри» (Київ, 3 черв. 2015 р.) відділу лідерства та інституційного розвитку вищої освіти (у рамках роботи Звітної наукової конференції Інституту вищої освіти НАПН України «Наука і вища освіта» (Київ, 2–4 червня 2015 р.)) / Олена Щербакова // «Феномен лідерства у системі вищої освіти: індивідуальні та інституційні виміри» (Київ, 3 черв. 2015 р.) : Матеріали круглого столу [Електронний ресурс] – Режим доступу: // <http://ihed.org.ua/ua/pidrozdzilly/viddily.html>
9. Щербакова О. А. Проблема формування національної еліти України крізь призму преси 90-х років / Олена Анатоліївна Щербакова : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08. – К., 1999. – 20 с. ; 1 ж. Проблема формування національної еліти України крізь призму преси 90-х років / Олена Анатоліївна Щербакова : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08. – К., 1999. – 241 с.
10. Юнина Е. А. Риторическая культура и ее современные проблемы : автореферат дис. на стиск. уч звання доктора филос. наук / Елена Анатольевна Щербакова. – Екатеринбург, 1998. – 31 с.

Shcherbakova Olena

SOME ISSUES OF STUDY THE RHETORIC COMMUNICATIVE CULTURE OF THE MODERN UNIVERSITY AS INTEGRATIVE FACTOR OF FORMING ACADEMIC ELITE

The article deals with some issues of study the rhetoric communicative culture of the modern university as integrative factor of forming academic elite. The attempts of giving definitions of «rhetoric communicative culture of the modern university» and «academic elite» have been emphasized, the main components of rhetoric communicative culture of the modern university have been identified, the perspective directions of solving the mentioned problems have been outlined. The article was written under the theme of the round table of the Department of Leadership and Institutional Development of Higher Education «Phenomenon of Leadership in Higher Education: Individual and Institutional Dimension» – event, which took place in the days of reporting conference of the Institute of Higher Education NAPS of Ukraine «Science and Higher Education» (Kyiv, 2–4 June 2015).

Keywords: *rhetoric communicative culture of the modern university, the academic elite, the science and higher education, the rhetoric, the rhetoric in higher education, culture, the culture of language communication, exclusivity, elitist personality.*